

برای رشد

رشد

ضرورت انتشار مجلات رشد

برای کارشناسان، هنرآموزان، مدیران مدارس و هنرستان‌ها

اشاره

مجلات آموزشی - تربیتی رشد برای طیف وسیعی از مخاطبان در دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی به‌منظور ارتقاء آگاهی مخاطبان مورد نظر تدوین و منتشر می‌شود. در مقاله زیر سعی شده است آثار و کارکردهای تولید این مجلات در نهاد آموزش و پرورش بررسی شود.

رشد عنوان مشترک ۲۹ عنوان مجله‌ای است که در دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وابسته به وزارت آموزش و پرورش منتشر می‌شود. مجلات رشد با شمارگان بیش از ۴۸ میلیون نسخه در سال، در گستره ملی و برای مخاطبان پیش‌دبستانی تا معلمان، مربیان و مدیران مدارس تولید می‌شوند.

این مجلات آموزشی - تربیتی می‌کوشند با تأکید بر «تحول بنیادین در آموزش و پرورش» با رویکردهای فرهنگی - تربیتی، توسعه عدالت آموزشی، ارتقای جایگاه علمی - تربیتی، توسعه مشارکت همه‌جانبه و بهینه‌سازی منابع انسانی آموزش و پرورش و با رعایت اصول خدشه‌ناپذیر: درستی، دقت، روشنی، روزآمدی و جذابیت، در بهبود وضعیت آموزش و پرورش مدارس ایفای نقش نمایند و متناسب با تحولات علمی، پژوهشی و فناوری، و با تکیه بر هویت ملی و ارزش‌های فرهنگی و اسلامی، زمینه‌های لازم را برای تحقق اهداف عالی آموزش و پرورش فراهم سازند. زمینه انتشار این مجلات «آموزشی، تحلیلی، و اطلاع‌رسانی» است و سابقه آن به حدود نیم قرن باز می‌گردد. مجلات رشد ادامه همان «مجلات

کلیدواژه‌ها:

بسته آموزشی، مجلات رشد، توسعه پایدار

مجلات رشد

جزئی مهم از بسته

آموزشی در تکمیل

برنامه درسی به

شکل تسهیلی،

تعمیقی و توسعه‌ای

است

بیک» هستند که پیش از پیروزی انقلاب اسلامی در «مرکز انتشارات آموزشی» منتشر می‌شد. امروز مجلات رشد شامل ۷ عنوان برای دانش‌آموزان و ۲۲ عنوان دیگر برای مخاطبان بزرگسال (معلمان، مربیان، و مدیران) منتشر می‌شود. مجلات بزرگسال خود دوگونه‌اند: عمومی و اختصاصی. مجلات عمومی به‌صورت ماهانه (هشت شماره در سال) و از آغاز سال تحصیلی تا اردیبهشت ماه و با عناوین زیر منتشر می‌شوند:

۱. رشد معلم برای معلمان، دانشجویان تربیت‌معلم و خانواده‌ها؛
۲. رشد تکنولوژی آموزشی برای معلمان، دانشجویان تربیت‌معلم و علاقه‌مندان به تکنولوژی آموزشی؛
۳. رشد مدرسه فردا، برای معلمان، مربیان و مدیران و علاقه‌مندان به فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT)؛
۴. رشد مدیریت مدرسه برای مدیران، و معاونین مدارس؛
۵. رشد آموزش ابتدایی برای معلمان دوره آموزش ابتدایی (آموزگاران) ضمناً در سال‌های گذشته مجله رشد آموزش راهنمایی تحصیلی نیز منتشر می‌شد که با اجرای تغییر نظام آموزشی و حذف دوره راهنمایی، این مجله در مجله رشد معلم ادغام شد.

مجلات اختصاصی فصل‌نامه‌اند (چهار شماره در سال) و در قلمرو موضوعی خاص علوم پایه، فنی - حرفه‌ای و علوم انسانی برای معلمان (به‌ویژه برای دبیران دوره آموزش متوسطه) منتشر می‌شوند. مجلات اختصاصی «علوم پایه» و «فنی - حرفه‌ای» عبارت‌اند از:

۱. رشد آموزش ریاضی؛ ۲. رشد آموزش فیزیک؛ ۳. رشد آموزش شیمی؛ ۴. رشد آموزش زیست‌شناسی؛ ۵. رشد آموزش زمین‌شناسی؛ ۶. رشد آموزش فنی و حرفه‌ای.

مجلات اختصاصی «علوم انسانی» عبارت‌اند از:

۱. رشد آموزش قرآن؛ ۲. رشد آموزش معارف اسلامی؛ ۳. رشد آموزش مشاور مدرسه؛ ۴. رشد آموزش تاریخ؛ ۵. رشد آموزش جغرافیا؛ ۶. رشد آموزش هنر؛ ۷. رشد آموزش تربیت‌بدنی؛ ۸. رشد آموزش علوم اجتماعی؛ ۹. رشد آموزش زبان و ادب فارسی؛ ۱۰. رشد آموزش زبان؛ ۱۱. رشد آموزش پیش‌دبستانی.

فواید انتشار مجلات رشد

مجلات رشد، جزئی از بسته آموزشی

تحولات و نوآوری‌های نوین در آموزش و تأکید بر یادگیری مهارت‌ها و کاربرد دانش، استفاده از ابزار و وسایل و فناوری‌ها در آموزش را هر چه بیشتر ضروری ساخته است.

با ارائه نظریه‌های جدید یادگیری و تأکید آن‌ها بر نیازهای یادگیرندگان، ارتباط آموزش با زندگی واقعی یادگیرنده و ایجاد شرایط واقعی برای یادگیری و توجه به رویکرد سیستمی در آموزش، کاربرد ابزار و وسایل در آموزش اهمیت ویژه‌ای پیدا کرد.

این امر منجر به پیدایش نگاهی جدید و جامع نسبت به ابزارها و وسایل آموزشی شده و در نتیجه، ایده «بسته آموزشی» مطرح گردیده که شامل مجموعه منابع، مواد و ابزارهای آموزش هماهنگ برای نیل به هدف آموزش خاص و سازمان‌یافته است.

در نظام آموزش رسمی کشور، علاوه بر کتاب درسی، وجود ابزار و منابع تکمیلی، همچون مجلات رشد، نرم‌افزارهای آموزشی، شبکه ملی رشد و... ضروری می‌باشد.

مجلات رشد قادرند در نقشه کلان آموزشی، به‌عنوان جزئی مهم، در تکمیل برنامه درسی به شکل‌های تسهیلی، تعمیقی و توسعه‌ای، نقش آفرینی نمایند.

تقویت همبستگی اجتماعی و نظام ارزشی و اعتقادی

حفظ و اشاعه میراث فرهنگی دینی و ملی، و تقویت همبستگی اجتماعی و نظام ارزشی و

اعتقادی، یکی از اهداف مجلات رشد است. این نشریات به رشد و پرورش توأمان مهارت‌های خودیادگیری و شناختی، عاطفی و حرکتی، در مخاطبان برای بروز رفتارهای صحیح «دانستن، انجام دادن، چگونه زیستن و چگونه با هم زیستن» در اصلاح و بهبود کیفیت زندگی‌شان، توجه همه‌جانبه دارد.

توسعه و تعمیق تفکر علمی و تفکر نقاد معلمان علاوه بر کتاب‌های درسی - که دوره پنج‌ساله، تغییر یا اصلاح می‌شوند - به منابعی نیاز دارند که جدیدترین یافته‌های علمی و پژوهشی در حوزه تدریس خود را بیابند.

علاوه بر شبکه‌های دیجیتال، مجلات رشد قادرند تازه‌ترین یافته‌های نظری مرتبط با حوزه یاددهی - یادگیری معلمان را در قلمرو موضوعی علوم پایه، فنی - حرفه‌ای و علوم انسانی در قالب مقالات «دانش‌محور» ارائه دهند و از این رهگذر، سواد و دانش نظری معلمان را به‌روز نگه دارند. قطعاً با حضور معلمان، مربیان و مدیران شایسته (بهبود منابع انسانی) سیستم آموزش و پرورش قادر است به «تحول بنیادین» دست یابد. مجلات رشد با دامن زدن به واقعیت‌ها و مسائل امروز آموزش و پرورش و اطلاع‌رسانی درباره کم‌ویکیف پیشرفت‌ها ضمن توسعه و تعمیق تفکر علمی و تفکر نقاد در بین فرهنگیان، مناسب‌ترین راه‌حل‌ها را برای افزایش نقاط مثبت و یا کاهش و رفع نقاط ضعف ارائه دهند.

ارتقای مهارت‌های حرفه‌ای

دنیای معلمی، آمیخته از دانش و تجربه و هنر است. معلمان علاوه بر سواد و دانش نظری، نیاز به آموختن مهارت‌های حرفه‌ای در شرایط متغیر اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و اقتصادی خود، دانش‌آموزان و خانواده‌ها دارند. علاوه بر ساختار اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و اقتصادی، رشد روزافزون اطلاعات و ارتباطات (ICT) و تأثیر شگرف آن در پدیده‌های آموزشی، اهمیت افزایش سواد و مهارت‌های مرتبط به این فناوری و شناخت زمینه‌های آسیب‌زای آن را دو چندان ساخته است. مجلات بزرگ‌سال رشد در طراحی برنامه سالانه خود به مسئله فناوری اطلاعات و ارتباطات، توجه ویژه دارند. ضمن آن‌که مجلات «مدرسه فردا» و «تکنولوژی آموزشی» به‌صورت خاصی به این حوزه می‌پردازند. با توجه به اهمیت ارتقای مهارت‌های

مجلات رشد،
زمینه‌ای فراهم
می‌آورند تا
دست‌اندرکاران امر
آموزش و پرورش،
مطالعات نظری،
تجارب عینی و هنر
و ذوق شخصی خود
را مکتوب نمایند

حرفه‌ای معلمان، مربیان و مدیران، اغلب مقالات مجلات رشد با رویکرد «دانش روشی» تهیه می‌شوند؛ یعنی مطالبی که علاوه بر جنبه‌های علمی دارای عنصر «کاربردی» نیز می‌باشند.

امکان تبادل تجارت آموزشی و تربیتی

همه معلمان و مربیان و مدیران به تبادل تجارب آموزشی و تربیتی خود با معلمان، مربیان، و مدیران دیگر علاقه‌مندند. چه بسا نکات ظریف و عمیقی که محصول پژوهش‌های دانشگاهی نباشد، بلکه محصول سال‌ها حضور مستقیم در بین دانش‌آموزان و درک شرایط خاص روحی - روانی اقتصادی و فرهنگی آنان باشد.

مجلات رشد این فرصت را پدید می‌آورند تا معلمان، مربیان و مدیران، تجربه‌های غنی و مفید آموزشی و تربیتی خود را در قالب «خاطره»، «یادداشت» و... به سایر فرهنگیان ارائه دهند.

پرورش استعداد های نگارشی و پژوهشی

ضعف نگارش یک مشکل ریشه‌دار و تاریخی است و قطعاً زاینده عوامل گوناگون از جمله کمبود وقت برای مطالعه می‌باشد. مجلات رشد این امکان را فراهم می‌سازد تا معلمان، مربیان و مدیران، با استفاده از مطالعات نظری، تجارب عینی و هنر و ذوق شخصی خود، استعداد های خود را در قالب‌های نگارشی متنوع، همچون مقاله، خاطره، داستان و... پرورش دهند.

تجربه نگارش مقاله و یادداشت و خاطره برای مجلات رشد، از گام‌های مؤثر و تجربه موفق برای نگارش کتاب‌های کمک آموزشی مناسب خواهد بود.

تحقق عدالت آموزشی

با توجه به شرایط اقلیمی و اقتصادی و فرهنگی در استان‌های کشور، به‌ویژه در مناطق محروم و مدارس روستایی و دور از مراکز استان‌ها، امکان دسترسی به ابزار و منابع آموزشی، به‌راحتی وجود ندارد. مجلات رشد با توجه به گستره ملی و قیمت ارزان، این امکان را برای معلمان، مربیان و مدیران این مناطق فراهم می‌سازد تا همکاران ما از کیفیت آموزش مناسب برخوردار شوند.

امکان بیان نظرات

مجلات رشد قادرند با «مسئله‌محور» بودن محتوای آن‌ها به‌عنوان یک اصل خدشه‌ناپذیر، و مشارکت دادن مخاطبان در تولید و بیان تجربیات

موفق و احتمالاً ناموفق آموزشی و تربیتی، ارائه طرح‌های نو و تبیین برنامه‌ها و هدف‌های نظام آموزش و پرورش برای مخاطبان، امکان بیان نظرات آنان را پیرامون این برنامه‌ها و هدف‌ها فراهم سازند. برنامه‌های اصلاحی آموزش و پرورش، امری ملی و منطقه‌ای و کوششی همگانی تلقی می‌شود و مسئولیت پیشبرد آن، تنها به عهده دولت مرکزی نیست. مردم و به‌ویژه فرهنگیان، با همه توانمندی‌های شناخته و ناشناخته خود، سهم مؤثرتری در پیشبرد برنامه‌های اصلاحی آموزش و پرورش کشورشان دارند. مجلات رشد، ضمن تبیین ضرورت مشارکت همه‌جانبه مردم و به‌ویژه فرهنگیان، در توسعه و اصلاح آموزش و پرورش، زمینه‌ها، فواید و آثار مثبت این مسئله را تبیین می‌سازند.

توسعه کیفی پژوهش و پژوهشگری

مجلات رشد با فراهم کردن فرصت بیان پرسش‌ها و پیشنهاد های معلمان، مربیان و مدیران، آشنا کردن آنان با شیوه‌های نوین پژوهش در حوزه مسائل آموزش و پرورش، انتشار دستاوردهای پژوهش‌های کاربردی و راهبردی، بیان اولویت‌های پژوهشی در آموزش و پرورش و اخذ نظر آنان پیرامون این اولویت‌ها، معرفی مراکز و مراجع ملی و بین‌المللی پژوهشی، معرفی پژوهشگران حوزه آموزش و پرورش و دستاوردهای آنان در عرصه‌های ملی و بین‌المللی و... ضمن کمک به تدفیق ارتباط میان پژوهش در حوزه آموزش و پرورش و توسعه ملی، باعث توسعه کیفی پژوهش و پژوهشگری در آموزش و پرورش می‌شوند.

ابزاری برای توسعه پایدار

اگر توسعه پایدار، توسعه بهبود زندگی نه فقط نسل امروز، بلکه نسل‌های فردا نیز باشد، مجلات رشد که به‌منظور توانایی‌های علمی و ذهنی و ارتقای کیفیت مهارت‌های حرفه‌ای معلمان، مربیان و مدیران امروز منتشر می‌شود، در تربیت و آموزش نسل‌های آتی نیز مؤثر خواهد بود. لذا مجلات رشد ابزاری برای توسعه پایدار در حرفه آموزش و پرورش است چرا که غیر از تأمین نیازها و خواسته‌های «آنی» مخاطبان خود، به تأمین خواسته‌های آتی آنان نیز توجه ویژه خواهد داشت.

یکی از اهداف تولید مجلات رشد، توسعه کیفی پژوهش و پژوهشگری در میان فرهنگیان می‌باشد